

Saturs

Priekšvārds	4
Ievads	5
Interesanti fakti par rozēm	6
Rožu šķirņu kvalitātes standarti, balvas	13
Eiropas populārākās rožu audzētavas un selekcionāri	19
Rožu grupas, šķirnes, to raksturojums un daudzveidība	25
Tējhibrīdrozes (Lielziedu rozes)	27
Floribundrozes (Ķekarozes)	53
Krūmrozes (<i>Shrub</i>)	83
Mazās krūmrozes (Klajeniskās rozes) patio, miniatūrrozes	97
Stīgotājrozes	111
Parka rozes	127
Augststumbra rozes.....	135
Nostalgiskās - romantiskās rozes.....	139
<i>Angļu rozes</i> (Deivida Ostina rozes).....	143
W.Kordes' Söhne <i>Pasaku rozes</i>	169
Rosen-Tantau <i>Nostalgiskās rozes</i>	179
Rožu dārza veidošana	193
Rozārijs	194
Rožu krāsu iedarbība	195
Rožu smarža. Smaržīgākās rozes	197
Rožu kopšana – stādīšana, apgriešana, mēslošana, iezīmošana	199
Rožu kopšanas noteikumi	200
Rožu stādīšana	200
Rožu stādījumu atjaunošana un daudzgadīgu rožu pārstādīšana	202
Rožu apgriešana	203
Rožu laistīšana un augsnes irdināšana	207
Rožu barošana un mēslošana	208
Rožu piesegšana	209
Izplatītākās rožu slimības un to profilakse	210
Praktiski padomi	211
Pēcvārds	212
Alfabētiskais rādītājs	213

Tējhibrīdrozes (Lielziedu rozes)

*Sarkst rožu krūms kā saules riets.
Tu apstājies un neaiztiec.
Tik reibinošs pie zieda zieds...
Tu mulsti vien un neaiztiec.
Nāk rudens. Sals. Krūms galvu liec.
Tu reibdams vēl to neaiztiec.
Nāk pirmais sniegs. Nāk sniegputens.
Tu roku stiep – par vēlu sen!*

Alfrēds Krūklis

Mūsdienu jeb moderno rožu grupas, kuras tagad audzējam savos dārzos, tika izveidotas 19. gadsimta beigās Eiropā, lai aizvietotu tobrīd modē esošās un valdošās remontantrožu grupas rozes, Ķīnas rožu hibrīdus un tējrozes, kuras iznīcināja strauji izplatījusies sēnišu izraisīta slimība – rūsa. Šīs slimības plašā izplatība ir arī galvenais cēlonis veco Burbonas un arī lielākās daļas remontantrožu šķirņu pakāpeniskai izzušanai no daudziem Eiropas dārziem.

Tējhibrīdu jeb lielziedu rozes tiek iegūtas, krustojot nepārtraukti ziedošās Ķīnas tējrozes ar remontantrožu grupu rozēm. Pirmā tējhibrīdrožu šķirne bija 'La France', ko 1867. gadā izveidoja Ž. Gijo (*Guillot*), krustojot remontantrozi 'M-me Victor Verdier' ar tējrozi 'M-me Bravay'. Rozes vērtīgās īpašības – gandrīz nepārtraukta ziedēšana, skaista ziedu forma, lieli ziedi, smarža, krāsa, kā arī samērā laba izturība pret sēnišu slimībām – ļāva tējhibrīdrozē strauji ieņemt vadošo vietu visās rožu audzētavās. Pirmās šķirnes ziedēja ar lieliem, skaistas formas atsevišķiem ziediem. Krustošanas rezultātā ar dažādu grupu rozēm šīs īpašības izlīdzinājās, tagad daudzas lielziedu rožu šķirnes veido ziedu ķekarus – ziedkopas. Kā atsevišķa rožu grupa *Tējhibrīdu jeb lielziedu rozes* Francijā tika atzītas vien 1880. gadā, bet Anglijā vēl vēlāk – 1893. gadā.

Katrs tējhibrīdrozes zieds ir īsts mākslas darbs. Tieši tā arī ir *klasiskā* roze, ar kuru mūsu apziņā asociējas tēls, kad dzirdam pieminam šī zieda vārdu. Tējhibrīdrozes iegarenais izsmalcinātas formas pumpurs atveroties atklāj daudzskaitlīgas samtainas vai atlasveidīgas zieda vainaglapiņas, kas ir akurāti sakārtotas, un tām ir atliektas maliņas.

Varētu rasties iespaids, ka tējhibrīdroze ir ideāla roze. Tomēr tā nav. Daudzas tējhibrīdrožu šķirnes veido ne visai skaistu krūmu, lietaiņā laikā to ziedi ātri zaudē dekorativitāti. Tējhibrīdrozes parasti nezied tik bagātīgi kā floribundrozes un arī ziedu košuma ziņā piekāpjas tām. Šīs rozes ir ļoti prasīgas, tikai labos augšanas apstākļos tās spēj atklāt visu krāšņumu.

Tējhibrīdu jeb lielziedu rozes ir vispopulārākās daudzveidīgajā rožu grupu klāstā – iespējams, tās visvairāk atbilst mūsu priekšstatam par ideālu rozi. Tējhibrīdrozes ir daudzskaitlīgākā rožu grupa. Patlaban zināmo tējhibrīdrožu šķirņu skaits pārsniedz 7000. Tējhibrīdrozes ir pārdodamākās, populārākās, skaistākās, elegantākās un vēl daudzās kategorijās izcilākās rozes. Tām raksturīga perfekta, lieliska zieda forma, slaidi pumpuri, lieli (9-15 cm diametrā) pildīti, puspildīti vai ļoti pildīti ziedi, bagātīga krāsu gammas dažādība, maiga smarža, nepārtraukta ziedēšana, ziemcietība. Šīs klasiskās rozes nopērkamas ikvienā ziedu veikalā.

Pārdomāti izvēloties audzēšanas vietu un pareizu šķirni, daļa šīs grupas rožu labi aug arī dārzos. Tomēr tējhibrīdrozes ir ļoti prasīgas, tām nepieciešama īpaša augšanas vieta un rūpīga kopšana, īpaši rūpīga piesegšana ziemā, tad tās ziedēs pilnā krāšņumā.

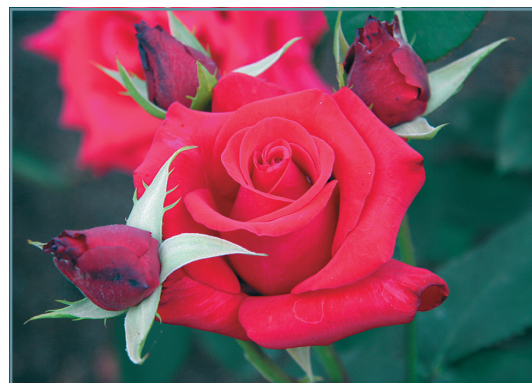
Tējhibrīdroze 'Just Joey' unikālitate slēpjas faktorā, ka tā ir skaista visās zieda plaukšanas stadijās – no eleganti briestošā pumpura līdz pilnīgi atvērtam ziedam ar lielām vaskveidīgām ziedlapiņām. 'Just Joey' ir viena no iespaidīgākajām un bagātīgi ziedošākajām rozēm, arī ziedi ir lieli, tie ir 14-15 cm diametrā, ar viļņotām ziedlapiņām, irdeni pildīti (30 vainaglapiņas), ar patikamu augļu aromātu. 'Just Joey' uzzied viena no pirmajām. Ziedi šķiet krēmīgi oranži, bet ziedlapiņu ārpusē ir aprikožu krāsā, turklāt ar laiku ziedi izballo līdz krēmīgam, pat baltam tonim, tāpēc ziedos vienlaicīgi saskatāma vairāku krāsu toņu spēle. 'Just Joey' krūms ir plaši izplests, ass, vertikāli augošs, 70-100 cm augsts un 75 cm plats. Lapas tumši zaļas, spīdīgas, veselīgas. Šķirne 'Just Joey' ir ieguvusi titulu 1994. gada *Pasaules skaistākā roze*.

KARDINAL 85

Lieliska samtainu lielziedu tējhibrīdroze 'Kardinal 85' tika veidota kā siltumnīcu roze ziedu griešanai, bet vēlāk tā lieliski kļuva par izcilu dārza rozi. 'Kardinal 85' ziedi lēni atveras no gandrīz melniem pumpuriem. Ārējās ziedlapiņas izliecas, bet iekšējās ziedlapiņas lēni atveras, veidojot *klasisku pokālu*. Dārzā 'Kardinal 85' zieds ir spilgti sarkans, bet ar laiku tas kļūst tumši aveņsarkans, klāts ar samtainu plīvuru. Ziedi ir lieli (11-12 cm diametrā), pildīti, lēni plaukstoši, bez smaržas. Krūms ir spēcīgs, ar stingriem, dzeloņainiem dzinumiem, vertikāli augošs, 100-120 cm augsts un 75 cm plats, lapas zaļas, spīdīgas. Šķirne 'Kardinal 85' ir ļoti izturīga pret sēnišu izraisītajām slimībām.

W. Kordes' Söhne (Vācija) 1985

§ Kopā ar oranžas vai dzeltensarkanas krāsas rožu šķirnēm labāk stādīt krēmkrāsas vai baltas šķirnes rozes.

§ Baltas, krēmīgas vai bāli dzeltenas rozes var stādīt kopā ar jebkuras citas krāsas rozēm.

§ Lai radītu spēcīgāku efektu, lašrozā krāsas rožu šķirnes vajag stādīt blakus oranžas, ķirškrāsas vai ugunīgas nokrāsas rozēm.

§ Interesanti kontrastējoši ir dzeltenās krāsas savienojumi ar gaiši violetu; sārti sarkans ar purpurkrāsu; karmīnsarkans vai dzeltens savienojumā ar gaiši dzeltenu, zeltaini dzeltenu vai aprikožu krāsu. Šādos krāsu savienojumos spilgto toņu ir jābūt vairāk.

§ Rozā krāsas rozes vēlams stādīt priekšplānā, jo no tāluma tās *izplūst* un pazūd skatienam.

§ Tālumā labi izceļas un dominē dzeltenu rožu plankumi.

§ Ja vēlamies optiski pietuvināt sarkanās rozes, tām blakus stādām baltās vai dzeltenās rozes.

§ Brīnišķīgs fons rozārijam ir zāliens, uz tā ļoti labi izskatās sarkanās rozes (soliteri).

Mēdz būt disharmonējoši krāsu savienojumi, no kuriem vēlams izvairīties: sarkans ar oranžu; sarkans ar violetu; dzeltens ar oranžu; balts ar gaiši rozā; balts ar dzeltenu.

Neveiksmīgu krāsu salikumu var mīkstināt baltā krāsa. Vispār baltas krāsas rozes, it īpaši bagātīgi ziedošās floribundrozes un poliantrozes, ir rozārija vērtīga sastāvdaļa, jo baltā krāsa harmonē gandrīz ar visām citām krāsām, izņemot gaiši rozā un dzeltenu. Tomēr pārāk daudz baltās krāsas rozārijā nav vajadzīgs, lai nemazinātos kompozīcijas izteiksmīgums.

Katrai rožu krāsai ir sava nozīme:

- § sarkanā – mīlestība, romantika, skaistums, cieņa
- § tumši rozā – pateicība
- § gaiši rozā – laime, svaiga mīla, pateicība
- § baltā – pieticība, jaunība, tīra mīlestība, nevainība
- § dzeltenā – prieks, draudzība, greizsirdība
- § oranžā – valdzinājums, iekāre, kaisle
- § sarkandzeltenā – iemīlēšanās

19. gadsimtā lietotā ziedu valoda

- § **Baltā roze** – klusas skumjas.
- § **Dzeltenā roze** – nodevība.
- § **Rozā roze** – kautrīga mīlestība.
- § **Sarkanā roze** – kaislība.

Par ko stāsta rožu krāsa?

§ **Sarkana.** Ja jūs vēlaties parādīt cilvēkam, cik ļoti viņš ir svarīgs vai cik ļoti viņu mīlat, dāviniet viņam sarkanu rozi. Sarkana roze simbolizē ilgstošu romantisku mīlestību un kaisli.

§ **Balta.** Baltas krāsas roze ir uzmanības apliecinājums meitenei. Dāvinot baltas rozes, cilvēks apliecina, ka viņa nodomi ir tīri.

Stīgojošā rožu šķirne 'New Dawn' 1997. gadā ieguva *Pasaules skaistākās rozēs* titulu. Izcila roze. Šķirne 'New Dawn' apvieno divas pozitīvas iezīmes – maigus ziedus un apbrīojamu robustumu (izturību). Šī ir viena no tām aristokrātiska izskata rozēm, kuru ziedu krāsas tonis ir gandrīz netverams. Tieši tāpēc šķiet, ka 'New Dawn' ziedi ir veidoti no smalka zīda. Stīgotājroze zied atkārtoti ļoti bagātīgi, turklāt ir salizturīga. Liela un spēcīga, 200-250 cm augsts un 200 cm platkrūms, veido vidēji stingrus dzinumus, kas augšdaļā kļūst eleganti pārkareni. Rozes zied no jūnija līdz vēlam rudenim, zied ļoti bagātīgi un atkārtoti. Ziedpumpuri ir smaili, gaiši rozā, atveroties tie kļūst par zīdaiņiem, brīnišķīgi smaržojošiem ziediem iebalti rozā krāsā, kas pakāpeniski pāriet krēmaltā krāsā ar rozā tonējumu. Ziedi sakārtoti pušķos, tie ir vidēji lieli (7-8 cm diametrā), kausveida, nav blīvi pildīti (25-30 ziedlapiņas), smaržīgi, ar patīkamu aromātu, ļoti izturīgi pret laika apstākļiem un paši spēj attīrīties. Pēc pārziedēšanas nobirst tā, ka zem liela 'New Dawn' krūma rodas gleznains nobirušo ziedlapiņu veidots paklājs. Lapojums tumši zaļš, spīdīgs, izturīgs pret slimībām. Roze veido ļoti plašu krūmu, tās ziedi ar mežviteņiem karmīnsarkanos un violetos toņos rada brīnumskaitus krāsu salikumus. Šķirnei 'New Dawn' ziedpumpuri veidojas uz iepriekšējā un kārtējā gada dzinumiem.

